

*Staatsveiligheid moet bronnengeheim journalisten respecteren
Malaise bij Belga zit diep
Helen Van Lysebetten: 'Videojournalistiek is niet minderwaardig'
VVJ/AVBB presenteert jaarverslag 2009
En Frank Buyse werd 50*

BELGIE-BELGIQUE

PB - PP

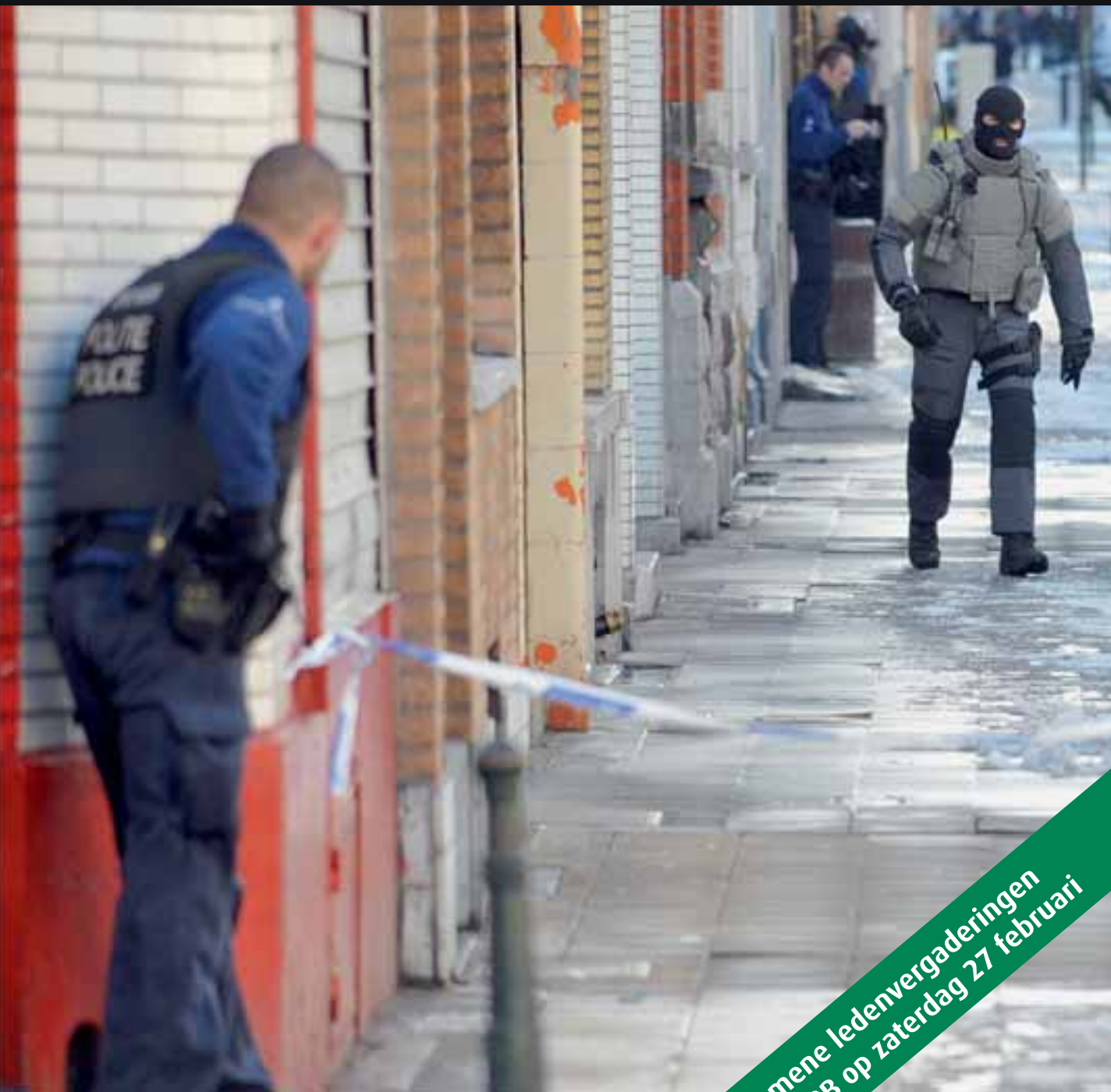
1099 Brussel X

B - 11

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

De Journalist 133 - 22 februari 2010 - verschijnt maandelijks - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 1040 Brussel

**Algemene ledenvergaderingen
VVJ & AVBB op zaterdag 27 februari**

UIT DE VVJ

- Onze betere kant 3

ACTUEEL

- Staatsveiligheid moet beroepsjournalisten ontzien 4
 Jan Heuvelmans perssyndicus Vlinderpaleis 4
 Bij Belga zit de onvrede diep 5
Humo op zijn hoede voor Woestijnvis 6
 Indymedia gaat breder en professioneler 6

REEKS – WAARHEEN MET DE JOURNALISTIEK?

- De nieuwe ogen en oren van de redacties 7

MENS ACHTER HET NIEUWS

- Hoe Frank Buyse 50 werd 8

VVJ/AVBB - JAARVERSLAG 2009

9-10-11-12

DAMESDUBBEL

- Helen Van Lysebetten: pleidooi voor videojournalistiek 14-15
 Carline Vandercruyssen: passie voor muziekfotografie 16

FORUM

- Frans Boogaard (AD): 'Brussel verdient zijn waakhonden' 17

DE DEADLINE VOORBIJ

- Cathérine Ongenae: 'Mentorschap kan journalistiek redden' 18

ONDER EMBARGO

19

FAIT DIVERS of FORCE MAJEURE? Blazen de Vlaamse media criminele incidenten in Brussel op? Of gaat het al bij al toch om nieuwswaardige evenementen, en mogelijk zelfs om belangrijk nieuws? De vragen waren de jongste weken herhaaldelijk aan de orde. Laat de keuze toch maar aan (hoofd)redacties over. Thielemans of Moureaux die bepalen wat vooraan in het nieuws past? Que le ciel nous protège. (Foto Marc Gysen/PhotoNews)

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
BELGA PICTURES
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Poot Printers
Industrialaan 12
Zone maalbeek
1702 Groot-Bijgaarden
Tel. 02 467 30 30
Fax 02 463 58 30
www.pootprinters.be

VLAAMSE
VERENIGING VAN
JOURNALISTEN

Lid van de Unie van Uitgevers
van de Periodieke Pers

ONZE BETERE KANT

Het drama in Haïti heeft alle media ertoe aangezet uitgebreid en meelevend te rapporteren over de toestand ter plaatse. Het is, in het midden van al die ellende en menselijke drama's, zeker geen alledaagse klus voor de journalisten die daar moeten werken. We mogen aannemen dat ze nadien op hun redacties voldoende ondersteuning krijgen en eventueel opvang. Want het zijn ervaringen die journalisten - hoe professioneel ze ook zijn - emotioneel diep kunnen raken.

Daarnaast zijn de grote omroepen er andermaal in geslaagd samen een hulpactie uit de grond te stampen. Met groot succes overigens. En - dat mag ook wel eens gezegd worden - dankzij de inzet van vele journalisten. Samenwerken over de grenzen van de mediahuizen heen kan verrassend interessant zijn. In plaats van harde concurrentie komt er iets heel waardevols van. Overigens hebben ook de kranten hun duit mee in het zakje gedaan. De pers die zo vaak beschimpt en uitgespuwd wordt, heeft zich hier van z'n betere kant laten zien.

Goed een jaar geleden leek de pers in volle crisis met een ontslaggolf die hard aankwam. Als we nu terugkijken, moeten we vaststellen dat nogal wat loontrekkende journalisten elders weer aan de slag zijn geraakt. Niet zelden is dat het geval bij vroegere concurrenten. Een vestzak-broekzak operatie noemen we dat.

Bij vele freelancers en persfotografen daarentegen is de klap harder aangekomen. Voor hen laten de economische crisis en de besparingen in de mediahuizen zich wel degelijk voelen. Dat geldt ook voor de satellietbedrijfjes die rond de mediahuizen cirkelen. Daardoor zal er overal meer met minder mensen moeten gebeuren. Die uitval moeten we goed in het oog houden. De negatieve balans zal pas later duidelijk zijn.

Nog geen jaar geleden beloofde Vlaams minister-president Kris Peeters in zijn Staten-Generaal van de Media dat de journalisten op hem konden rekenen. Intussen is er een nieuwe Vlaamse regering en een nieuwe minister van Media, Ingrid Lieten, met nieuwe beleidsplannen. Een half politiek jaar is voorbij en veel hebben we nog niet gehoord over die nieuwe plannen. Intussen woekert de crisis voort. Waar blijft de minister van Media?

Marc Van de Looverbosch
Voorzitter VVJ

STAATSVEILIGHEID MOET BEROEPSJOURNALISTEN ONTZIEN

Pol Deltour

Na de Kamer heeft de Senaat een wet goedgekeurd die de inlichtingendiensten een pak meer bevoegdheden geeft in de strijd tegen staatsgevaarlijke sujetten. Maar beroepsjournalisten krijgen, net zoals advocaten en artsen, extra bescherming.

De inlichtingendiensten waren al veel langer vragende partij voor meer mogelijkheden, vooral in het licht van de toegenomen terrorismedreiging. Wat de Staatsveiligheid en de Militaire Inlichtingendienst extra stak, was dat buitenlandse veiligheidsdiensten wel met allerlei gesofisticeerde onderzoeksmethodes actief konden zijn op Belgisch grondgebied. De nieuwe wet laat hen nu met zoveel woorden toe om zelf ook spionage-apparatuur te gebruiken, alle mogelijke communicaties te onderscheppen, computers te kraken of binnen te dringen in de meest besloten plaatsen.

Een belangrijke rem op het inlichtingenwerk betreft weliswaar beroepsjournalisten. Van hen wordt expliciet erkend dat ze vertrouwelijk met informatiebronnen moeten kunnen omgaan, zonder dat de overheid meekijkt. *"Het is de inlichtingen- en veiligheidsdiensten verboden gegevens die worden beschermd door ofwel het beroepsgeheim van een advocaat of een arts, ofwel door het bronnengeheim van een journalist te verkrijgen, te analyseren of te exploiteren"*, zo staat in het nieuwe artikel 2 van de Inlichtingenwet. Van die regel kan enkel worden afgeweken *"ingeval de betrokken dienst vooraf over ernstige aanwijzingen beschikt dat de advocaat, de arts of de journalist persoonlijk en actief meewerkt of heeft meegewerkt aan het ontstaan of aan de ontwikkeling van de potentiële bedreiging"*.

Die extra bescherming komt bovenop beperkingen die de inlichtingendiensten tegenover alle burgers in acht moeten nemen. Zo kan iemands privacy nooit méér worden ingeperkt dan echt nodig is om een staatsgevaarlijke dreiging af te wenden. In het algemeen hebben burgers ook de moge-

lijkheid om bij de inlichtingendiensten na te gaan of er over hen een 'dossier' bestaat. Antwoorden is verplicht van zodra het dossier ouder is dan vijf jaar.

Een cruciale controlerol bij een en ander speelt een nieuwe Commissie, die uit drie onafhankelijke magistraten bestaat. Deze commissie zal de inlichtingendiensten volcontinu operationeel begeleiden en bewaken, nog los van het parlementaire Controlecomité voor de Inlichtingendiensten dat al langer bestaat.

Zo moet de Commissie ook vooraf op de hoogte worden gebracht telkens een inlichtingendienst alsnog zoekwerk wil verrichten rond een journalist (of advocaat of arts). De Commissie gaat dan na of de journalist inderdaad voldoende betrokken is bij de dreiging. Bij huiszoeken of communicatietaps rond een journalist moet de Commissie bovendien vooraf haar expliciete toestemming geven. Tevens moet ze de voorzitter van de AVBB vooraf op de hoogte brengen van de geplande onderzoeksmaatregel. De AVBB-voorzitter is hierover wel tot geheimhouding verplicht.

Belangrijk: de extra bescherming voor journalisten is beperkt tot erkende beroepsjournalisten. Daarmee wilden de inlichtingendiensten vooral vermijden dat staatsgevaarlijke buitenlanders van de dekmantel van journalist misbruik maken. Maar de Inlichtingenwet beschermt dus evenmin andere niet-professionele journalisten, dit in tegenstelling tot de Bronnenwet van 2005 die het journalistieke bronnengeheim tegen politie en justitie vrijwaart.

De AVBB werd zowel in de Kamer als in de Senaat geconsulteerd over de nieuwe wet, en is al bij al tevreden met het eindresultaat.

JAN HEUVELMANS PERSSYNDICUS ANTWERPS VLINDERPALEIS

Toen musicoloog en gewezen *Lloyd*-medewerker Jan Heuvelmans eind 1991 een telefoontje kreeg van Belga-Antwerpen om voor hen dringend *"het paleis te gaan doen"*, stond hij daags nadien fris en monter voor het... Koninklijk Paleis aan de Meir. Ondertussen is de nu 64-jarige Jan, uitvinder van het persbureautje *Pagia* uitgegroeid tot een beminnelijk monument in de gerechtelijke perswereld. Een verdwaalde cameraploeg, een bekommerde rechtbankvoorzitter of een mediageile advocaat... allen kunnen steeds voor raad en daad bij hem terecht.

Jan Heuvelmans verdiende zijn sporen ook als mediagids tijdens de processen van Dutroux en Van Themsche. Nu, op een leeftijd dat andere confraters al lang op pensioen zijn, werd hij gekroond tot perssyndicus van het Antwerpse Vlinderpaleis. Een initiatief van eerste voorzitter en *huisbaas* Jacques Mahieu.

Het stilaan legendarische *Pagia*-archief – circa 50 strekkende meter – krijgt dankzij het fiat van Mahieu veilig onderdak in het nieuwe justitiepaleis. *"Een gift"*, zegt Jan droogjes. *"Ze krijgen het cadeau op voorwaarde dat ik ermee mag blijven werken."*

Overigens beviel hij zojuist van alweer een nieuw boek: het jaarboek *Misdaden in Vlaanderen 2009*, een initiatief van Concentra-dochter Linkeroever Uitgevers. *"Het materiaal komt uit mijn dagelijks werk"*, zegt Jan. *"Per kalenderdag pluk ik uit mijn fameuze knipselkrant drie items: een nieuwsfeit, een vonnis en een brokje gerechtelijk beleid. En hier en daar staat er een foto bij, meestal een kiekje dat ik zelf heb gemaakt."*

Jan Backx

MALAISE ZIT DIEP BIJ BELGA

Luc Vanheerentals

Op 1 februari om 15 uur legden journalisten van het persagentschap Belga het werk neer uit onvrede met de beslissing van de directie om het nachtwerk uit te besteden.

Met de werkonderbreking, die tot 's avonds laat zou duren, ging de Belgaredactie eerdere stakingsacties bij *De Morgen* en Sanoma in het voorbije jaar achterna. De concrete aanleiding was de aankondiging van de directie dat de nachtelijke berichtgeving voortaan zou verzorgd worden door het Nederlandse ANP. De vroege ochtendshift van 4 tot 7 uur – met als voornaamste taak het maken van de krantenoverzichten – zou door freelancers worden gedaan.

De jongste jaren stond een groep freelancers uit Brugge in voor de nachtdienst. Vanaf 1 februari, zo was de bedoeling, zouden de Belgajournalisten dit werk opnieuw zelf voor hun rekening nemen. Het directievoorstel over compensatie en recuperatie werd de week voordien evenwel door het personeel verworpen.

De stakingsactie van 1 februari leidde tot nieuw overleg, en op 5 februari kwam het tot een tussentijdse oplossing. Voor een proefperiode van 3 maanden wordt de vroeger bestaande regeling voor nachtdienst grosso modo terug ingevoerd. Concreet zullen telkens een Nederlandstalige en Franstalige Belgajournalist mee voor de nachtelijke berichtgeving instaan.

Journalisten die in het nieuwe systeem willen stappen, zullen telkens twee opeenvolgende nachtdiensten voor hun rekening nemen. Ze krijgen hiervoor een premie van 100 euro en 2 dagen en nachten recuperatie. Toch, zo erkennen ook vakbondsvertegenwoordigers, is het systeem door de krappe personeelsbezetting op termijn wellicht onhoudbaar. De eerste problemen kunnen zich voordoen vanaf mei, wanneer iedereen zijn vakantie wil opnemen. "Het bleef niettemin belangrijk dat we dit proefstelsel konden invoeren, omdat anders het risico bestond dat de directie de samenwerking met het Nederlandse ANP zou voortzetten", aldus een vakbondsman.

Om het nieuwe nachtsysteem te doen draaien en op de redactie voldoende journalisten over te houden is op termijn hoe dan ook meer volk nodig. Het nachtelijk werk haalt op de redactie dagelijks vier journalisten weg, de twee die de nachtdienst doen en twee collega's die 'recup' nemen.

Overigens verdwenen rond de jaarwisseling van 2009 precies vier journalisten. Dat laatste was samen met het opgeven van twee dagen arbeidsduurvermindering de bijdrage van het personeel in de crisisbesparingen bij Belga. De cao over een en ander gold evenwel slechts voor één jaar. Toch maakt de directie, meer dan een jaar later, geen aanstalten om de

vier vertrokken mensen te vervangen. In een mededeling liet de directie op 5 februari expliciet weten "dat de toekomstige formule van de nachtdienst moet beantwoorden aan de verwachtingen van de klanten en economisch verantwoord moet zijn".

Belga 2.0.10

Dat er op 1 februari spontaan en collectief naar het stakingswapen werd gegrepen, wijst erop dat er bij het persagentschap wel wat meer aan de hand is. "De malaise op redactie zit zeer diep", bevestigt een personeelsvertegenwoordiger. "Er is ongenoegen over de te grote druk van de aandeelhouders op het redactionele werk, de verslechtering van de journalistieke kwaliteit waartoe dit leidt, het slechte management, de te grote werkdruk... De meesten zijn van oordeel dat zowat elke verandering die het afgelopen jaar werd doorgevoerd, de situatie op de werkvloer alleen maar verslechterd heeft."

In november uitte de redactie al fel haar ongenoegen over het project *ihavenews*, waarmee Belga een beroep deed op burgerjournalisten voor nieuws. Het resultaat was dat onmiddellijk al een vals bericht over de dood van erekoningin Fabiola de wereld werd ingestuurd. Sindsdien worden meldingen van burgers niet meer rechtstreeks op het net geplaatst, maar op de normale manier journalistiek behandeld door Belgajournalisten.

Ook het project *Belga 2.0.10*, dat in september vorig jaar door de aandeelhouders-mediahuizen aan de redactie opgedrongen werd, zit de journalisten hoog. Belgaberichten mogen sindsdien nog maximaal 250 woorden tellen. Uitzonderingen zijn de politieke berichtgeving en nieuws over zeer belangrijke gebeurtenissen. Overigens werd er wel fors geïnvesteerd in de uitbouw van de politieke berichtgeving. Om nieuws sneller op het net te krijgen werd tevens een alertfunctie ingevoerd.

"Het systeem is zonder veel inspraak ingevoerd en zorgt voor heel wat wrevel", aldus een personeelsvertegenwoordiger. "De directie zegt dat het zo moet van de aandeelhouders, maar als we daarover met journalisten van andere redacties praten, zeggen die dat ze geen voorstander zijn van die korte berichten." In de marge wordt nog betreurd dat de directie te weinig rekening houdt met de redactieraad, die nachts wel degelijk operationeel is binnen het persagentschap.

Belga anno 1960. Toen een nieuwsbericht nog meer dan 250 woorden mocht tellen, en er niet door de redactie werd gestaakt. (Foto Belga)

HUMO WACHT WOESTIJNVIS AF

Luc Vanheerentals

Nu Humo definitief onder dak is bij Woestijnvis, heeft het aanvankelijke enthousiasme de plaats geruimd voor afwachtendheid en zelfs enige onrust.

De jongste weken doken her en der geruchten op over een herschikking van de redactie, waarbij enkele journalisten de laan zouden worden uitgestuurd. Ook de grote grip die Woestijnvis-topman Wouter Vandenhoute zou ambiëren op de inhoud van het blad, zorgde voor wantrouwen.

Vandenhoute zelf trachtte op 9 februari tijdens een urenlange vergadering met de redactie de vragen te beantwoorden. Volgens de aanwezige journalisten was het een constructief gesprek dat de onrust grotendeels wegnam. "Het is duidelijk dat Wout zal proberen te wegen op de inhoud van het blad", zegt een Humo-journalist. "Maar ik heb nog geen concrete aanwijzingen die mij ongerust maken."

Vandenhoute riep tijdens de vergadering op tot een gezamenlijke brainstorming over het maken van *goeie Humo's*. Hij wees ook "op de gezamenlijke belangen" van Woestijnvis en de redactie, maar beklemtoonde dat de Humo-redactie onafhankelijk blijft en ongehinderd zal kunnen blijven schrijven over de Woestijnvis-programma's. Het blad en de TV-pool worden om die reden in afzonderlijke NV's ondergebracht. Vandenhoute beloofde verder dat Humo eindelijk het redactiestatuut zal krijgen dat Sanoma-CEO Aimé Van Hecke nooit heeft ondertekend.

Op 13 maart is er een eerste vergadering met de nieuwe co-hoofdredacteur Sam De Graeve, de huidige eindredacteur van de tv-quiz *De Slimste Mens*. Hij zou de Humo-redactie samen met huidige hoofdredacteur Jörgen Oosterwaal gaan

leiden.

Over eventuele ontslagen zei Vandenhoute nog dat hij niet kon beloven dat niemand aan de deur zou worden gezet. Maar anderzijds komt er geen 'bijtjesdag', en is iedereen die aan het project wil meewerken welkom.

Woestijnvis en Sanoma brengen Humo zoals bekend onder in een nieuwe vennootschap waarvan Sanoma 51% bezit en De Vijver, het moederbedrijf van Woestijnvis, 49%. Woestijnvis zal wel het redactionele en commerciële beleid van Humo bepalen.

De Vijver is voor 60% eigendom van Wouter Vandenhoute en Erik Watté en voor 40% van Corelio. Dat laatste kan verklaren waarom bij elke Humo van begin februari plots ook een bon zat voor een gratis *Nieuwsblad*.

De Vijver bezit thans 99,63% van Woestijnvis, dat met de VRT een exclusiviteitscontract heeft tot 2011. Resultaten van die samenwerking zijn succesrijke tv-programma's als *De Laatste Show*, *De Slimste Mens* en *De Pappenheimers*. Daarnaast bezit De Vijver 40% van productiehuis De Mensen, dat tekent voor programma's als *Blokken*, *Studio 1* en *Dieren in Nesten*. Verder is er nog een aandelenbezit van 99,97% in Doc.Fish (*Belga Sport*), van 100% in Flanders Classic (*Ronde van Vlaanderen*, *Brabantse Pijl*) en van 99,6% in TTTi, dat instaat voor de verkoop van programmarechten in het buitenland.

INDYMEDIA GOOIT HET OVER ANDERE BOEG

Luc Vanheerentals

Indymedia lanceert op 26 februari met steun van diverse sociale bewegingen een nieuw digitaal dagblad dat breder gaat dan Indymedia.be tot nog toe.

Indymedia.be wordt opgedoekt en vervangen door een geheel nieuwe site met ook een nieuwe naam. "Terwijl Indymedia tot nog toe vooral aandacht had voor het activisme in de wereld, willen we met het nieuwe medium dagelijks het belangrijkste nieuws in de wereld verslaan", zegt Han Soete, die tien jaar geleden mee aan de wieg stond van Indymedia.be. "Korte nieuwsberichten zullen zoveel mogelijk worden aangevuld met langere analyses en duidingstukken. We zullen daarbij vooral aandacht hebben voor sociale items, de vredesproblematiek, alles wat met globalisering verband houdt zoals Opel, maatschappelijk relevante berichten rond cultuur enzovoort."

Indymedia werd in 2000 in ons land opgericht in navolging van wat IMC (Independent Media Center) een jaar daarvoor in Seattle had opgestart. De aanleiding waren de protesten van andersglobalisten tegen de Wereldhandelsorganisatie. Het IMC vreesde dat er van een evenwichtige berichtgeving over het andersglobalisme maar weinig in huis zou komen en begon daarom zelf nieuws te verspreiden.

De voorbije jaren verruimde Indymedia.be zijn actieradius tot verslaggeving over de brede waaier van sociale bewe-

gingen. De nieuwssite heeft momenteel zeven mensen in dienst, onder wie vier journalisten. Voorts wordt een beroep gedaan op 150 burgerjournalisten die op vrijwillige basis meewerken.

"De reden om het over een andere boeg te gooien is de groeiende crisis en het toenemend ongenoegen over de media", zegt Han Soete. "We hebben contact gezocht met diverse sociale bewegingen zoals vakbonden, NGO's, vredesbewegingen en verwante mediaprojecten. Overal is positief gereageerd op ons voorstel en onze vraag naar financiële steun ervoor."

De nieuwe financiële input maakt het mogelijk twee nieuwe journalisten in dienst te nemen. Dirk Barrez is een van hen. Er zal echter ook verder gewerkt worden met vrijwilligers. Soete: "Verwacht wordt dat hun aantal zal uitbreiden als gevolg van de samenwerking met nieuwe partners. Maar ook de journalistieke controle op hun bijdragen wordt versterkt. Wie wil meewerken aan het nieuwe project moet overigens een charter ondertekenen waarin onder meer de deontologische principes opgenomen zijn die gelden voor journalisten."

DE NIEUWE OGEN EN OREN VAN DE REDACTIE

Pol Deltour

Nieuwe technologie heeft niet enkel mogelijk gemaakt dat vele duizenden burgers buiten de klassieke media 'nieuws' produceren (zie vorige DJ), tegelijk zijn die klassieke media zelf al maar meer burgerjournalisten gaan inschakelen voor hun nieuwsproductie. Die nieuwe generatie van digitale perscorrespondenten creëert ontegensprekelijk nieuwe kansen, maar brengt ook risico's met zich mee.

Perscorrespondenten zijn natuurlijk van alle tijden. Van meet af aan deden kranten, magazines en omroepen een beroep op losse medewerkers voor regionale, sport- of cultuurberichten. Maar de nieuwe communicatietechnologie heeft de mogelijkheid om informatie aan te trekken uit de verste uithoeken van de samenleving spectaculair doen toenemen. En dus duiken op nieuwssites, in tv-journaals en in gedrukte media sinds vijf jaar almaar vaker 'ruwe amateurbeelden' op van ongevallen of rampen. Of rukken redacties massaal uit wanneer ze op de tiplijn plots zeven sms'en tegelijk binnen krijgen over een treinbotsing.

Vaak voegt die *participatieve journalistiek* ook heel wat toe aan de berichtgeving. Denk aan de beelden die door toeristen werden gemaakt van de tsunami in Zuidoost-Azië op 26 december 2004, of nog de beelden van rellen in Teheran na de jongste verkiezingen in Iran. Ook de discussiefora op nieuwssites – de opvolgers van de klassieke lezersbrievenrubriek in de krant – worden druk bezocht. *User generated content*, zo werd het fenomeen gedoopt. Talloze waarnemers deden ronduit lyrisch over de nieuwigheid. "De digitalisering heeft de media terug aan het volk gegeven", zo oreeerde er een. "De nieuwe technologieën hebben de media gedemocratiseerd", zo vertolkte een ander het.

De BBC, Reuters en CNN zagen al snel de nieuwe mogelijkheden in. Daarmee speelden ze in op nieuw opgerichte media, zoals de autonome nieuwssites NowPublic of Wikinews, die massaal een beroep gingen doen op burgercorrespondenten. Ook Wikipedia en YouTube – pas vijf jaar geworden – werkten van meet af aan volgens dezelfde filosofie van burgerparticipatie.

Vlaamse redacties verkenden op hun beurt de mogelijkheden van *crowdsourcing*. In 2005 lanceerden VTM en *Het Laatste Nieuws* hun tiplijnen: alles wat iemand kwijt wilde, kon hij/zij voortaan simpelweg sms'en op respectievelijk 4040 of 4545. De Concentrakeranten pakten uit met het project Reporter Ter Plaatse: talloze medewerkers kunnen dankzij de innovatieve Farcast-technologie van waar ook ter wereld met een gsm tekst, beelden en geluid doorsturen. Ook *Het Nieuwsblad* deed een grootschalig beroep op zijn lezers om rapporten te maken rond de veiligheid aan scholen of de staat van het fietspadennet. Laatst nog lanceerde Belga www.lhavenews.be.

Er is nog een factor die de rush van mediahuizen naar burgercorrespondenten kan verklaren: de geringe kostprijs. Zeker in crisistijden gaan veel mediamanagers likkebaarden bij al de gratis kopij en beelden die zomaar op redacties binnenlopen. Sommigen maken er nauwelijks een geheim van dat ze daar de toekomst van hun mediahuizen zien: een kleine vaste kernredactie en daarrond een hele hoop losse correspondenten met een goedkoop freelancestatuut of – als het even kan – helemaal kostenvrij.

Nepnieuws

Daar moeten die mediaverantwoordelijken dan toch nog maar

eens goed over nadenken. Zonder afbreuk te doen aan het verdienstelijke werk dat vele losse persmedewerkers wel degelijk leveren, kan niemand blind zijn voor de grote risico's die er eveneens bij horen. Die hebben in het beste geval te maken met onkunde, in het slechtste met kwade trouw.

Eind vorig jaar meldde Belga geheel voortijdig het overlijden van erekoningin Fabiola. Ze zou gestorven zijn bij het verneemen van de echtscheiding van prins Laurent en diens Claire – een tweede kwakkel. Het bericht was door een grapjas via *Ihavenews* binnen gestuurd, en werd vervolgens zonder enige redactionele controle op het redactiesysteem gezet. Eerder had een onverlaat al listig misbruik gemaakt van *Ihavenews* om reclame te maken voor hondentoiletartikelen.

Dat het de beste kan overkomen, illustreerde CNN toen het via zijn burgerblog *Ireport.com* foutief meldde dat Apple-baas Steve Jobs een hartaanval had gekregen. Midden 2009 postte een Ierse student een vals berichtje op Wikipedia: hij legde de pas overleden Franse componist Maurice Jarre een citaat in de mond dat hij nooit had uitgesproken. *The Independent* en *The Guardian* namen de verzonnen quote in hun in memoriams op. Ook YouTube grossiert regelmatig in nepnieuws. Kort geleden was nog veel te doen over een kleuter die volgens een filmpje cocaïne had opgelikt die zijn oppassers op een tafeltje hadden achtergelaten. Het filmpje bleek een reclamestunt te zijn van een Nederlandse webshop van babyproducten.

Monitoring

Fouten zijn van alle tijden, geen enkel nieuwsmedium ont-snapt er ooit aan. Maar een beetje proper moet het natuurlijk wel blijven. En dat kan alleen maar op één manier: met professionalisme. De toekomst is dan ook aan een combinatie van de klassieke professionele journalistiek met de nieuwe, vooral regionale mogelijkheden van *citizen journalism*. Maar zonder dat aan de professionaliteit op redacties wordt ingeboet. Alleen professionele journalisten hebben de vakkennis, de ervaring, de kwaliteitsgaranties en het gezag en prestige om nieuws met een keurmerk te leveren.

Zij zijn het ook die alle door burgers geleverde informatie systematisch moeten checken en nog eens checken. Of zoals de Raad voor de Journalistiek het verwoordde in een richtlijn van 12 maart 2009: "Gebruikersinhoud wordt, voordat ze wordt openbaar gemaakt, door de redactie behandeld volgens de klassieke regels van de journalistieke bronnencontrole." Zelfs Wikipedia, de encyclopedie van het volk, ging onlangs overstag en zet nu professionals in die alle geposte wiki's screenen.

In zoverre met echte burgerjournalisten wordt gewerkt, dringt zich een fameuze verbetering op van hun statuut. Daaronder verstaan: ook zij hebben recht op behoorlijke vergoedingen en vorming. Anderzijds zijn zij ook deontologisch en kwalitatief schatplichtig. Sinds enkele jaren kunnen ook losse medewerkers van redacties aansluiten bij de VVJ.

Mens achter het nieuws

HOE FRANK BUYSE VIJFTIG WERD

Bernard Van Craeynest

Het minste wat je kunt zeggen van de vijftigste verjaardag van Frank Buyse, ex-hoofdredacteur van *Het Nieuwsblad*, is dat hij niet onopgemerkt voorbij ging.

In de herfst van zijn carrière wou de Kortrijkenaar op zijn eigen manier iets teruggeven voor het vele geluk dat hem zijn hele leven al toelachte, zowel privé als professioneel. Dat ging om te beginnen gepaard met een project voor een goed doel rond kinderen in Namibië. Bovendien ontving Frank zijn 50 (!) intiemste vrienden in een... caravan. Met hen bracht hij de laatste vijftig uren door voor hij vijftig zou worden.

Frank Buyse werkte voor *De Morgen* en *Het Laatste Nieuws*, voor Roularta en voor Sanoma, en tussendoor ook nog voor het reclamebureau Saatchi & Saatchi. Uiteindelijk belandde hij als hoofdredacteur bij de krant *Het Nieuwsblad*. Daar bleef hij op post tot eind februari 2006. Vervolgens ging de immer enthousiaste Buyse ook nog even aan de slag bij voetbalclub

Frank Buyse: 'Ik heb in mijn leven al veel geluk gehad'
(Foto Patrick Holderbeke)

KV Kortrijk, toen nog in tweede nationale. "In die periode was ik ervan overtuigd dat ik in de journalistiek zo ongeveer alles had beleefd wat mogelijk is", vertelt hij. "De enkele jaren die ik als co-hoofdredacteur *Het Nieuwsblad* heb geleid, heb ik er uitstekende cijfers gehaald en startte ik ook *Het Nieuwsblad op Zondag* op. Eerder was ik ook al hoofdredacteur van een sportblad en een mannenblad geweest. En intussen schreef ik nog een tiental boeken bij elkaar."

"Eind 2006 startte ik samen met een vriendin in Antwerpen een communicatiebureau, ik verzorgde het luik media. Dat ging uitstekend, er kwamen zelfs een vijftal medewerkers bij. Maar ik nam mijn tijd, wilde nog al die dingen doen waarvoor ik de vorige twintig jaar geen tijd had gevonden. Ik ging zelfs weer studeren, Kunstwetenschappen aan de Gentse Universiteit. Theater, literatuur en beeldende kunst, driemaal geslaagd (*kijkt trots*). Toch kon ik het schrijven nooit loslaten: ik bleef reportages maken, voor het maandblad *MILO* vooral.

Toen dat blad eind 2008 werd stopgezet, besloot ik, met die 50 in zicht, eens een viertal maanden alles netjes op een rij te zetten. Ik nam alle tijd voor mijn gezin en om te reizen, sporten, lezen, eten, drinken en vrijen... (*grijnst*)"

Kantelmoment

Zijn korte sabbatical bracht Frank terug naar de journalistiek. "Voor de *fun* maakte ik voor Pascal Kerkhove, hoofdredacteur van *Gazet van Antwerpen* en al jaren een maat, een geestige reeks: 'Op zoek naar de Antwerpse ziel van Blankenberge'. Door die zomerreeks kwam de goesting helemaal terug. Ik vraag mij al mijn hele leven af wat ik nu het liefst doe en het best kan: schrijven of creatief bladen maken? Maar dit

was in elk geval een *back to basics*, journalistiek *pur sang*. Ik voelde dat ik dit uiteindelijk nog steeds het liefst doe en dat ik er weer tijd wil in steken. Intussen maak ik voor de *GvA* mooie, grote weekendverhalen en ga ik ook weer schrijven voor *Voetbal Magazine*, mijn eerste grote liefde. Na drie jaar aan de zijlijn, merk ik dat ik zo mogelijk nog gretiger ben dan vroeger. Waar ik nu weer zal landen, dat zien we wel. In elk geval heb ik mijn inbreng in ons communicatiebureau tot deze zomer grotendeels *on hold* gezet."

Samen met zijn vrouw Ann Goeminne – sinds een drietal jaar combineren ze zijn schrijven en haar schilderen in de vennootschap Okapuka – vierde Frank op een bijzondere manier zijn vijftigste verjaardag. In zijn caravan ontving hij zijn vijftig beste vrienden bij vijftig beste wijnen. Cadeaus wilde hij van hen niet, maar Ann schilderde voor elk van hen een werkje waarvoor telkens 50 €

€ werd betaald. Het slotfeest bracht nogmaals 2500 € op. Samen 5000 €, die het koppel investeert in een goed doel in Namibië. "Okapuka, de naam van onze vennootschap, verwijst naar een woestijnranch in Namibië, uit het boek *Tirza* van Arnon Grunberg", legt Frank Buyse uit. "Maar we wilden vooral een project voor kinderen steunen."

Na wat zoekwerk kwamen ze uit op *Otjiruze*, een weeshuis in Namibië. "Het wordt gerund door Sanne Minke, een jonge Nederlandse met een theateropleiding. Wat nu enkel een *day-care* is, moet resulteren in een écht weeshuis met overnachting. In februari gingen we er op bezoek en hebben we het geld overhandigd. Onze vier kinderen waren erbij. Die verwerende nesten mochten ook wel eens worden geconfronteerd met de ellende in Afrika."

www.okapuka.be
www.weeshuisnamibie.nl

NIEUWSMEDIA IN 2009: EEN HOGEDRUKGEBIED

Overrompend, dat was 2009 op mediavlak. Herstructurerings, besparingsrondes, massa- en individuele ontslagen, tot zelfs redactiestakingen en ongeziene buitenlandse acquisities, we hebben het allemaal gehad. Het heeft ook de VVJ/AVBB continu beziggehouden.

Bij zowat alle mediahuizen is in 2009 de buikriem aangehaald. Op 8 januari al stond een mediameeting in de KVS in Brussel op het menu, als protest tegen de herstructurerings in de pers. De actie kreeg een verlengstuk aan het vlakbij gelegen redactiegebouw van de zwaar getroffen *De Morgen*. Bijna 300 journalisten namen aan de manifestatie deel. Het ging om een gezamenlijk initiatief van de VVJ en de reguliere vakbonden, verenigd in het Mediaplatform. Maar de weerklank in de media was beperkt: de druk om niet te berichten over pijnlijke toestanden in de eigen sector blijkt groot.

De bijeenkomst aan *De Morgen* was het gevolg van de aangekondigde afdanking van 26 journalisten. Ook fotografen kregen te horen dat ze niet meer nodig waren voor de nieuwspagina's. Tegelijkertijd plande de uitgever de acquisitie van PCM, de grootste Nederlandse krantengroep, die later op het jaar ook effectief in zijn bezit kwam.

In februari legde het personeel een alternatief besparingsplan voor, zonder afdankingen. Nog diezelfde maand zette het een solidariteitsfeest op touw, met bekende artiesten die hun sympathie kwamen betuigen. VVJ, vakbonden en politici waren er, de redactieleiding van *De Morgen* niet.

Uiteindelijk werd een akkoord bereikt om 13 journalisten te ontslaan, onder wie vijf met een beschermd vakbondsstatuut. Dat laatste stuitte bij de BBTK op hevige weerstand, maar ook de VVJ zag haar redactieafgevaardigde van de redactievloer verdwijnen. Toen bleek dat bij de naakte ontslagen bij *De Morgen* ook vier journalisten waren die hun nek hadden uitgestoken bij de onderhandelingen was de frustratie zo groot dat op 19 mei geen krant verscheen wegens een staking. Daarna kwam een leegloop van de redactie op gang, waarbij enkele journalisten onderdak vonden bij *Het Nieuwsblad/De Standaard*.

Het viseren van personeelsvertegenwoordigers blijkt een jammere constante in de diverse saneringen die plaatsvonden. Ook bij VTM verdween een journalist die zowel VVJ- als vakbondsdelegee was. Voor de directie ging het om een cruciale voorwaarde voor het bereiken van een sociaal akkoord over 23 ontslagen in het totaal. En ook bij Corelio moest afscheid worden genomen van mensen met een syndicaal beschermd statuut.

De Corelio-directie had bij het begin van het jaar 60 ontslagen aangekondigd, onder wie 15 journalisten. VVJ en vakbonden namen aan de onderhandelingstafel plaats om over alternatieven en sociale begeleidingsplannen te praten, tot de direc-

tie het overleg nogal bruusk stopzette. Een open brief van de redactie in *De Standaard* en *Het Nieuwsblad* bracht iedereen terug rond de tafel. Het resultaat was een sterke reducering van het aantal ontslagen en verdedigbare ontslagregelingen voor de getroffen.

Lang duurde de sociale vrede in Groot-Bijgaarden niet. Toen in oktober opnieuw zes journalisten werden ontslagen bij *Het Nieuwsblad*, reageerde de redactie met blanco pagina's. Uiteindelijk legden drie van de zes zich bij de situatie neer en is voor de andere drie naar een oplossing gezocht.

Er waren mediahuizen die het iets subtieler speelden. Bij *Het Laatste Nieuws*, *de Krant van West-Vlaanderen*, *Trends* en *Knack* vielen ook ontslagen of brugpensioenen, maar dan veeleer druppelsgewijze en meer in de luwte. Alleen mispakte Roularta zich bij het ontslag van vier journalisten van *Le Vif*: een staking van vijf dagen en enige mediaheisa waren het gevolg. Maar de vier bleven ontslagen.

Anderen waren creatiever in het besparen: bij Concentra (*Gazet van Antwerpen* en *Het Belang van Limburg*) werd het personeel gevraagd tijdelijk 5% loon in te leveren, wat nadien werd afgezwakt tot 2,5 %. Aanvankelijk zouden ook de freelancers moeten inleveren, maar de VVJ heeft de Concentraleiding daarvan kunnen doen afzien.

Ook het Belgapersoneel kon afdankingen voorkomen door twee dagen vrije tijd in te leveren en ermee akkoord te gaan dat van acht vertrekkers er maar vier zouden worden vervangen. Maar de werkdruk steeg.

Voor Sanoma was het eveneens een bewogen jaar. Ruim 12 miljoen euro moest worden bespaard. In totaal zou het bedrijf 76 mensen moeten laten gaan. Onder hen twee journalisten van *Humo* en enkele redactiemedewerkers. Maandenlang is overlegd, vier dagen is gestaakt, en tot slot is men uitgekomen op een akkoord over 36 vrijwillige vertrekkers, plus wat burgpensioenen. De handtekeningen waren nauwelijks gezet of *Humo* werd ondergebracht in een nieuwe vennootschap die voor 51% in handen is van Sanoma en voor 49% in handen van De Vijver, het moederbedrijf van productiehuis Woestijnvis.

Bij de belangrijkste klant van Woestijnvis, de VRT, zijn ook miljoenenbesparingen aangekondigd en was sprake van een reductie van het personeelsbestand met 150 mensen. Daarbij zouden de redacties maximaal worden ontzien. Ondertussen is de vijfhoofdige hoofdredactie omgezet in een driehoofdige, met voor het eerst een vrouw aan het roer. CEO Dirk Wauters

mocht opstappen, waarna zijn opvolger ad interim Piet Van Roe nog enkele hoge kaderleden de deur wees.

Bij de productiehuizen zijn inmiddels ook tientallen banen weggesaneerd en moet worden geleverd voor lagere dagvergoedingen dan in het verleden, als gevolg van dalende bestellingen door de omroepen.

Staten-Generaal

De ellende in de media was de politici niet onopgemerkt voorbijgegaan en op 19 maart riep Vlaams minister-president Kris Peeters (CD&V) een Staten-Generaal van de Media bijeen in Antwerpen. De VVJ en de vakbonden hadden voor de gelegenheid een uitvoerige nota uitgewerkt met daarin een leidraad voor overheden en voor mediabedrijven. Daarin stonden onder meer een loonlastenverlaging voor de mediasector, betere arbeidsvoorwaarden, een betere sociale zekerheid voor freelancers, een eenmaking van de beroepsstatuten, een koppeling van perssteun aan kwaliteitswaarborgen, de oprichting van een paritair comité voor de media en bedrijfscao's.

Op de Staten-Generaal zei VVJ-voorzitter Marc Van de Looverbosch dat hij de indruk had dat de economische crisis door mediahuizen werd gebruikt als alibi om al veel langer geplande herstructureringen door te voeren. Hij hamerde op de noodzaak van het investeren in kwaliteitsvolle redacties en hekelde het afdanken van oudere en ervaren journalisten.

Kris Peeters stelde rondetafelgesprekken in het vooruitzicht, maar het enige concrete resultaat van de Staten-Generaal was een verhoging van de steun aan het Fonds Pascal Decroos met 250.000 euro.

Intussen is Ingrid Lieten (sp.a) de nieuwe minister van Media in de Vlaamse regering geworden. Zij drukte alvast de stevige bedoeling uit niet enkel de kwaliteit en performantie van de VRT te willen vrijwaren, maar ook de kwaliteit en het pluralisme van de geschreven pers ter harte te nemen. In haar beleidsnota voor media kondigt Lieten aan dat ze het nieuwe protocol met de pers vanaf 2011 in dit licht wil herzien. Als specifieke aandachtspunten vermeldt ze "de grote werkdruk bij journalisten, de soms verregaande vraag tot flexibilisering, de vrees voor sociale dumping van oudere werknemers, de *de facto* status van schijnzelfstandigheid van een groep freelancers, de vrees om redactionele onafhankelijkheid in te boeten, de problemen die veroorzaakt worden door volledige uitbetaling in auteursrechten ter vervanging van lonen, en de soms zeer lage tarieven voor persfotografie".

Over een en ander zal Ingrid Lieten onder meer met de VVJ

overleg plegen.

Auteursrechten en fiscaliteit

De mediasector lag niet enkel overhoop met herstructureringen en ontslagen. Veel energie moest in 2009 ook worden gestopt in de nieuwe fiscale regeling over auteursrechten. Met name de grote onduidelijkheid over de reikwijdte van de voorkeurbelasting van 15% speelde menigeen parten. In toenemende mate gingen mediahuizen hun freelancers integraal uitbetalen in auteursrechten, hielden 15% roerende voorheffing in en vertelden hun medewerkers dat daarmee de kous af was. Niets meer aan te geven op de belastingaangifte – tenzij de betrokkene meer binnenrijft dan 51.920 euro – en alleen nog sociale kwartaalbijdragen betalen op een fictief minimuminkomen. Door de hoge kostenforfaits die de fiscus bij auteursrechten hanteert, zou de belastingdruk bij een inkomen van bv. 50.000 euro minder dan 12% bedragen.

Freelancers reageerden achterdochtig en belden of mailden dagelijks naar de VVJ voor tekst en uitleg. Samen met de JAM organiseerde de VVJ in februari een infoavond, maar ook de experts konden niet afbakenen wat precies als beroepsinkomen en wat als auteursrechten moest worden beschouwd.

Onduidelijkheid troef dus bij het invullen van de belastingaangiften, zodat ook menig boekhouder bij de VVJ aan de bel hing. De mist is het hele jaar door blijven hangen. De uitgevers bleven bij een maximale interpretatie van de wet, de VVJ bleef waarschuwen voor een

verwerping van de aangifte door de fiscus en de sociale zekerheid achteraf, met fiscale en sociale bijbetalingen tot gevolg.

In een ultieme poging enige klaarheid te brengen, zijn de Vlaamse dagbladuitgevers en de VVJ in december alsnog rond de tafel gaan zitten. Dat zou begin 2010 resulteren in een onderlinge afspraak over de verhouding tussen prestatievergoeding en auteursrechten in de betalingen aan zelfstandige journalisten. Wellicht - dat was althans de bedoeling - gaat het om een voor zowel de fiscus als de RSVZ aanvaardbaar compromis. Voor zelfstandigen in bijberoep weliswaar zou de vergoeding exclusief uit auteursrechten bestaan.

Pers en gerecht

Algemeen blijkt de spanning tussen gerecht en pers in 2009 te zijn toegenomen. Zo was er een opmerkelijke toename van kort gedingen tegen media. *Humo*, *TV-Familie*, *Dag Allemaal* en *Telefacts*: allemaal hebben ze in 2009 te maken

(Foto Didier Lebrun/Photo News)

gehad met rechterlijke verboden na procedures op eenzijdig verzoekschrift. In een aantal gevallen was het voor de VVJ dansen op het slappe koord: vaak was de inhoud van het gewraakte stuk niet echt een Pulitzerprijs waard, maar anderzijds spelen ook de grondwettelijke principes van persvrijheid en censuurverbod. De VVJ/AVBB heeft die principes tot nu toe altijd verdedigd, los van inhoudelijke beoordelingen over het niveau en de kwaliteit van het journalistieke werk. Steun kwam er alvast van volksvertegenwoordiger Sabine Lahaye (Open VLD): zij heeft een wetsvoorstel klaar dat eenzijdige kort gedingen – zonder tegensprekelijk debat dus – tegen media onmogelijk moet maken.

Opmerkelijk nog in 2009 was de veroordeling van een freelancer en twee hoofdredacteuren van *Het Laatste Nieuws* tot schadevergoedingen van 500.000 euro aan wielerdirecteur Patrick Lefevere en 100.000 euro aan ploegdokter Yvan Vanmol. Dat gebeurde na artikelen over vermeend dopinggebruik in de wielerploeg Quick Step. Zonder zich over de grond van de zaak uit te spreken heeft de VVJ zich afgezet tegen de enorme bedragen waartoe de journalisten werden veroordeeld. Het vonnis – waartegen De Persgroep weliswaar hoger beroep heeft ingesteld – illustreert op pijnlijke wijze het nut en de noodzaak van de groepsverzekering voor beroepsaansprakelijkheid en rechtsbijstand die de VVJ voor haar leden bedongen heeft.

Nog meer frictie tussen pers en gerecht was er na perslekken in de zaak van de Brusselse handelsrechter Francine De Tandt. De voorzitter van het Hof van

Cassatie, Ghislain Londers, kondigde bij die gelegenheid aan een breed debat te willen voeren over de verhouding tussen pers en gerecht.

Overigens heeft ook de berichtgeving over de zelfdoding van Yasmine tot veel kritiek en zelfkritiek geleid. Veel journalisten zagen er een aanleiding in om de zelfregulering van de Vlaamse mediasector op te voeren.

Maar er was ook goed nieuws over de verhouding tussen autoriteiten en pers. In 2009 kreeg een wet vorm die de werkmethoden van de inlichtingendiensten regelt, en daarbij uitdrukkelijk rekening houdt met het bronnengeheim van journalisten. Meer bepaald erkende beroepsjournalisten krijgen speciale bescherming, net zoals artsen en advocaten trouwens. Zo mag de Staatsveiligheid slechts bijzondere spionagemiddelen tegen beroepsjournalisten inzetten wanneer die persoonlijk van staatsgevaarlijke activiteiten worden verdacht. Verder moet de AVBB-voorzitter van een speciale onderzoeksmaatregel tegen beroepsjournalisten op de hoogte worden gebracht – ook al een waarborg die mogelijk tot te-

rughoudendheid bij de inlichtingendiensten zal leiden.

Voor betere werkvoorwaarden

De werkvoorwaarden voor journalisten waren ook in 2009 weer een hoofditem voor de VVJ.

Veel aandacht ging dit keer naar de **werkdruk**, die algemeen als een topprobleem wordt ervaren. Niet enkel voor de journalisten persoonlijk, maar ook voor de kwaliteit van hun werk. De VVJ ondersteunde in dit verband ook het onderzoek van de Gentse Arteveldehogeschool naar stress en burn-out bij Vlaamse journalisten. Dat onderzoek leerde dat we wel degelijk extra kwetsbaar zijn voor deze kwalen. Vooral een verlaging van de werkdruk moet soelaas kunnen bieden.

Behalve de werkdruk blijft de **vergoeding** van journalistiek werk een substantieel aandachtspunt. Een eigen VVJ-onderzoek naar de honorering van freelancers leerde dat vooral persfotografen te klagen hebben. Zeker voor regionale krantenpagina's is de honorering extreem laag, en dit door de concurrentie van schrijvende correspondenten die foto's leveren.

Cameramensen die voor de audiovisuele sector werken zien hun dagvergoeding in het beste geval gestabiliseerd, maar diversen onder hen moeten genoegen nemen met een verlaagde vergoeding. Wie als freelancer van zijn pen wil leven, kan dat wellicht iets beter bij week- en maandbladen dan bij dagbladen, zo blijkt nog bij

een vergelijking van tarieven voor een zelfde hoeveelheid tekst. Algemeen kan worden gesteld dat een freelancer nu harder moet werken voor in het beste geval een honorering die de vergelijking met voorgaande jaren kan doorstaan.

Freelancers zagen zich in juli 2009 overigens verplicht een **ondernemingsnummer** te krijgen. De AVBB bezorgde de Kruispuntbank van Ondernemingen in dit verband een lijst van zelfstandige journalisten, die dan automatisch een ondernemingsnummer kregen. De AVBB heeft de gegevens doorgespeeld van zelfstandige journalisten in hoofdberoep, met uitzondering van degenen die met een vennootschap werken en zij die zich hebben verzet tegen het doorgeven van hun gegevens aan de KBO. Zelfstandigen in nevenberoep moesten wel nog zelf naar een ondernemingsloket stappen.

En nog meer service

Een maximale service aan elk VVJ-lid dat daarom vraagt, dat blijft een essentiële dagelijkse bekommernis van het secreta-

(Foto Jimmy Bolcina/Photo News)

riaat. Die service neemt de vorm aan van zowel informatie en advies als (binnen de financiële mogelijkheden) gerechtelijke bijstand. Voorts wordt er aan collectieve lobbying gedaan telkens dit tot structurele verbeteringen van ons wettelijk statuut of onze arbeidsomstandigheden kan leiden.

In het kader van haar informatie-opdracht organiseerde de VVJ enkele infoavonden met experts, onder meer over het indienen van de belastingaangifte en over het (al dan niet) oprichten van een vennootschapje als freelancer. Die dienstverlening wordt in 2010 zeker voortgezet.

Ook voor buitenlandse journalisten speelde de VVJ een servicerol, zowel op individueel niveau als in het kader van de Europese organisatie *Journalist@Your Service*.

Specifiek op Vlaams-Nederlands niveau organiseerde de VVJ op vraag van de Vlaamse overheid opnieuw een journalistenuitwisseling. De belangstelling dit jaar viel zowel aan Vlaamse als aan Nederlandse kant tegen - over en weer namen slechts twee journalisten aan de uitwisseling deel - wat wellicht te verklaren valt door het crisisklimaat.

Weer ruimer werkte de VVJ/AVBB opnieuw actief mee in de Internationale Federatie van Journalisten (IFJ) en haar Europese vleugel EFJ. Voor almaar meer media- en journalistieke kwesties zijn we afhankelijk van wat met name op Europese politieke fora wordt beslist. Onder meer de veiligheid van journalisten, de aansprakelijkheid van media en auteursrechten stonden in 2009 op de internationale agenda.

Binnenskamers

Erkenningen en VVJ-leden

In 2009 zijn door de Erkenningscommissie 150 nieuwe beroepsjournalisten erkend. Van hen waren er 24 freelancer. De VVJ erkende 139 nieuwe stagiair-beroepsjournalisten, onder wie 28 freelancers. Grootste werkgevers van die stagiairs waren de VRT (8), VTM en Sterk Productions (elk 7), *Gazet van Antwerpen* en *Het Nieuwsblad* (elk 6) Woestijvis, *Het Laatste Nieuws* en Jan Verbeke Productions (elk 5).

Begin 2010 telde de VVJ 2.233 leden. Het gros daarvan zijn vanzelfsprekend erkende beroepsjournalisten. Daarnaast zijn er ongeveer 400 stagiair-beroepsjournalisten, 75 persmedewerkers en 110 ereleden (of oud-journalisten). De VVJ verwelkomde in 2009 voorts 18 nieuwe persmedewerkers. Voor het schooljaar 2009-2010 zijn 18 studenten en 8 docenten journalistiek lid geworden van de VVJ.

Financiën

Het lidgeld in 2009 bleef voor de zoveelste keer op rij ongewijzigd. Voor 2009 werd een verlies van 6.000 euro verwacht, maar het jaar is niettemin afgesloten met een klein batig saldo. Ook voor 2010 moest dan ook geen verhoging van de lidgelden worden doorgevoerd.

Erkenningscommissie

In april moest de Erkenningscommissie voor beroepsjournalisten opnieuw worden samengesteld. Na beraadslaging droeg de bestuursraad van de VVJ vier journalisten voor de Erkenningscommissie voor en twee voor de Commissie van beroep, met telkens een zelfde aantal plaatsvervangers. Raymond Decraecker, die dit keer door de uitgevers werd aangewezen als lid, volgde zichzelf op als voorzitter van de Erkenningscommissie.

Vertegenwoordigers van de journalisten in de nieuw samengestelde commissie hadden intussen een paar ontmoetingen met de VVJ, waarbij door die laatste werd aangedrongen op een grotere transparantie en duidelijke criteria voor erkenning.

Fusie met de VJPP

Sinds januari is een werkgroep bezig met een fusie van de AVBB (beroepsunie van de beroepsjournalisten aan algemene nieuwsmedia) en de VJPP (beroepsunie van de journalisten van beroep die werken voor gespecialiseerde persorganen). Een moeilijk discussiepunt is wat de plaats wordt van de niet-professionele persmedewerkers in de nieuwe structuur. Eens de eengemaakte beroepsvereniging vorm heeft gekregen, kan werk worden gemaakt van de integratie van de twee wettelijke beroepsstatuten van journalist, dat van beroepsjournalist en dat van journalist van beroep.

JAM

Ook in 2009 is het aantal leden van de JAM, de door de AVBB opgerichte auteursrechtenmaatschappij, blijven stijgen. Het totaal aan uitbetaalde auteursrechten steeg evenredig mee.

De JAM maakte onder meer werk van de inning van auteursrechten voor audiovisuele journalisten. Ze is in dat verband in een lastige discussie gewikkeld met andere auteursvennootschappen, die vinden dat journaals en sportverslaggeving buiten de verdeling van auteursrechten moeten worden gehouden.

De JAM zoekt intussen volop naar een nieuw onderkomen, dat beter aan haar noden voldoet. Bij die gelegenheid zullen tevens de AVBB en de VJPP uit het aandeelhouderschap worden verwijderd - wat door de toezichtoverheid wordt verplicht.

Raad voor de Journalistiek

De mee door de VVJ opgerichte Raad voor de Journalistiek leverde in 2009 eveneens heel wat werk af. Zo werd een richtlijn goedgekeurd voor de verwerking van *user generated content*, of anders gezegd: hoe om te gaan met opinies van mediagebruikers die vroeger in een lezersbrief werden aangereikt, maar nu direct op het net kunnen? Een andere aanbeveling had dan weer betrekking op het noemen van namen in gerechtelijke dossiers.

Een klein kinkje in de kabel betrof de klacht van een blogger die zich verzette tegen een uitspraak van de Raad over zijn schrijfsels. Een Brusselse kort gedingrechter gaf de man gelijk, maar op de uitspraak ten gronde blijft het tot dusver wachten.

B

Koning
Boudewijnstichting

Samen werken aan een betere samenleving

Beurzen voor journalisten: nieuwe oproep

Omdat kwaliteitsjournalistiek belangrijk blijft

Oproep 2010

> Sinds vorig jaar geeft de Koning Boudewijnstichting beurzen voor **journalistieke projecten over migratiefenomenen in België en Europa** en ook in de diaspora.

De invalshoek is dus niet langer enkel de islam en de moslimgemeenschappen zoals de jaren voordien.

> Gezien het grote succes van de nieuwe formule vorig jaar, de kwaliteit en de diversiteit van de ingediende projecten, doen we dit jaar een nieuwe oproep.

> De Stichting ondersteunt journalisten voor een reis naar de landen van oorsprong van migranten of naar Europese landen die met migratieproblemen geconfronteerd worden. Bedoeling is dat zij artikels, reportages (gedrukt, radio of tv) maken over migratiethema's en hun impact op België en Europa.

Voor wie?

De oproep is gericht tot elke journalist (vast in dienst of zelfstandige) verbonden aan een Belgische redactie (radio, tv, geschreven pers) die een expliciet akkoord van zijn redactie kan voorleggen.

Hoe hoog is het bedrag?

- 1.250 euro voor één week, 750 euro per bijkomende week met een maximum van 3.500 euro.
- Voor een cameraploeg kan het bedrag worden uitgebreid tot 5.000 euro.

Timing

- Uiterste indieningdatum van de dossiers: 12/03/2010
- De reportage moet gebeuren tussen begin juni en eind december 2010

Meer info op www.kbs-frb.be/beurzen-voor-journalisten.htm

Contact: Josse Abrahams
Tel: 32-2-549.02.56 - 0495/54.61.42
abrahams.j@kbs-frb.be

Damesdubbel

Helen Van Lysebetten (TV OOST):

'Het cliché dat videojournalisten minderw

Deelnemers aan de laatste journalistenloop in Tervuren zagen vooral de hielen van Helen Van Lysebetten (31). Toen ze op 11 november laatstleden als eerste over de meet ging, was dat op haar kousenvoeten. "Ik had me bij die loop iets anders voorgesteld", lacht ze. Vooraleer de videojournaliste en nieuwsanker van de Oost-Vlaamse regionale zender TV OOST voor de journalistiek viel, was ze al verknocht aan topsport.

"Even zag het ernaar uit dat ik beroepsporter zou worden, maar dat is uiteindelijk niet gebeurd. Ik was Belgische subtop. Mijn specialiteit was de halve fond: 800 meter en 1500 meter. Toen ik besepte dat ik geen professioneel atlete zou worden, zocht ik een job die ik kon combineren met mijn trainingen."

In het programma van haar studies communicatiewetenschappen miste Helen naar eigen zeggen journalistieke praktijk. "In het laatste jaar woonde ik een gastcollege radio- en televisiejournalistiek bij. Na een stage bij Radio Donna was ik verkocht. Op de redactie werkte ik mee aan de voorbereiding van het programma *Peperklap*. Interviews doen en die uitwerken, dat heeft het hem gedaan. Na drie weken stage deed ik de stemtest van de VRT. Spijtig genoeg zonder succes. Intussen had ik aan den lijve ondervonden wat het betekende om elke dag vanuit Sint-Niklaas naar Brussel te moeten sporen. Van thuis naar het station kwamen er nog twintig minuten bij. En dat twee keer per dag. Ik had snel berekend dat een job in Brussel niet combineerbaar was met mijn atletiek."

Wie via interimwerk de journalistiek in wil, heeft beter veel geduld. Of een beetje geluk. "Op mijn sollicitatie bij het toenmalige Kanaal 3 was nooit reactie gekomen. Op een dag stuurde een interimkantoor me erheen om de receptioniste te vervangen tijdens haar zwangerschapsverlof. Van in het begin kreeg ik productionele taken zoals teksten inbrengen in de autocue en beeld inladen. Na afloop van die interim kon ik er als freelance journalist aan de slag om korte nieuwsberichten op de rolkrant en teletekst te verzorgen en om de website te onderhouden. Ondertussen porde iedereen me aan om met filmen te beginnen. Ik hoorde videojournalisten altijd bezig over witalans en dacht: *Oh my god*. Op zeker moment besepte ik dat ik die boot niet langer kon afhouden als ik bij

de zender wilde blijven werken."

Na een week Rosenblum-opleiding voor videojournalisten werd Helen voor de leeuwen gegooid. Dat was zeven jaar geleden. "Veel mensen vragen zich af hoe dat gaat, filmen en interviewen tegelijk. Ik installeer mijn camera en schep een kader. Via een schermpje houd ik in het oog of de geïnterviewde niet uit beeld stapt. We vragen mensen vooraf of ze willen blijven stilstaan en meestal doen ze dat ook. Onze

(Foto Carline Vandercruyssen)

manier van werken is in de regio intussen bekend. Als ik de burgemeester van Aalst of Sint-Niklaas interview, weten ze dat ik wat tijd nodig heb om op te stellen. Soms moeten we naar Brussel voor een onderwerp. En dat is een andere zaak. Minister De Crem kwam eens aangelopen: *'Ik heb niet*

aardig werk afleveren ben ik beu gehoord'

veel tijd.' Voor ik één vraag kan stellen moet ik eerst het statief opentrekken, de camera opstellen en scherpstellen. De meeste mensen hebben begrip maar er zijn er waarbij je voelt: *Gaat het hier nog lang duren, meiske?" (lacht)*

"Officieel hebben we een uur middagpauze. Ik kan de keren niet tellen dat ik mijn boterhammen opeet in de auto, op weg naar een reportage. We werken onder enorme tijdsdruk. Als ik om half tien mijn onderwerp ken en ik kan om elf uur vertrekken, ben ik tegen twee of half drie terug op de redactie. Dan heb ik tijd genoeg. Als ik die dag moet presenteren en het wordt twaalf uur wanneer ik nog moet vertrekken ... dan krijg ik echt stress.

Want dan moet ik én nog gaan filmen én nog monteren én om half zes vlug mijn teksten schrijven en lezen, om tegen half zeven het nieuws te kunnen presenteren. De stress is voor mij persoonlijk heel groot. Kun je je voorstellen dat een VRT- of VTM-nieuwsanker dat het nieuws presenteert die dag al een reportage heeft gemaakt en die ook zelf heeft gefilmd en gemonteerd?" (lacht)

"Er zijn zowel voordelen als nadelen aan de job van videojournalist. Vooral bij delicate onderwerpen is het een voordeel om alleen te werken. Als je iemand moet overtuigen een interview te doen en het argument gebruikt dat je niet met een hele ploeg in je kielzog komt, zijn mensen sneller geneigd mee te werken. Omdat we daarenboven met een kleinere en minder intimiderende camera filmen, voelen mensen zich meer op hun gemak. Het cliché dat videojournalisten minderwaardig werk afleveren ben ik beu gehoord. Wij kunnen niet even goed zijn als iemand van de VRT die alleen camerawerk doet. Maar ik denk dat we ons aardig uit de slag trekken. Wij blijven de hele tijd bezig en zijn verantwoordelijk voor het hele product. Als je alles zelf gefilmd hebt, weet je perfect welke beelden er zijn. Ik denk dat het dan ook gemakkelijker is om je teksten te schrijven. Het geeft me veel voldoening om 's avonds een reportage te bekijken en te weten dat ik die helemaal zelf gemaakt heb."

"Ik ben getrouwd en heb twee kinderen: Lynn (4,5) en Stan (1,5). Toen ik zwanger was van Lynn vertelde men mij dat er niet genoeg werk was. Ik schakelde toen terug naar een half-tijdse job. Nu werk ik drie vijfden. Twee van de drie dagen presenteer ik 's avonds ook het nieuws. Ik heb bewust voor een gezin gekozen en wil daarom de verantwoordelijkheden dragen die eraan verbonden zijn. Vijf dagen per week werken vind ik niet haalbaar. Mijn man is zelfstandig kinesist. Ik kan en wil niet elke dag om half acht thuiskomen. Ik zou het enorm erg vinden mocht ik geen enkele avond aan de schoolpoort kunnen staan. Hoewel ik vind dat ik een mooi evenwicht heb gevonden tussen mijn gezin en mijn werk, heb ik het gevoel dat ik lang heb moeten vechten tegen ... (denkt lang na) Het is een mannenwereld. En mannen begrijpen niet altijd wat je als vrouw door je werk moet opoffe-

ren voor je gezin. De weinige vrouwelijke journalisten die ik rondom mij zie, haken meestal af als er kinderen komen."

Het weerbericht voor Zuid-Oost Vlaanderen. Heeft de videojournaliste het nooit moeilijk met nieuws vinden in de navel van de navel van Vlaanderen? "De slogan van TV OOST is *Tussen de mensen*. Mensen willen gezichten en herkenbare situaties zien. Ons probleem is dat Oost-Vlaanderen als enige provincie twee regionale zenders telt. AVS heeft Gent, waar enorm veel gebeurt. Wij moeten het doen met Sint-Niklaas en Aalst en zijn een regionale zender voor 47 gemeenten. Veel onderwerpen komen bij ons terug. Ik ben afkomstig van het Waasland.

Voor die van Aalst betekent carnaval alles. Die van het Waasland zien daar echt tegenop. Als je dat twee, drie keer hebt mogen doen, heb je het wel gezien. Tenzij je Aalstenaar bent, natuurlijk. Als regionale zender moet je je erbij neerleggen dat je niet dezelfde nieuwsgaring kan doen als een redactie die nationaal en zelfs buitenlands nieuws brengt. Regionaal blijf je kleiner en breng je minder hard nieuws. Maar ik geef toe dat er vooral in de zomer dagen zijn waarop we ons afvragen: waarom kan het niet ergens gaan branden? Dan was er tenminste nieuws." (lacht)

"Als ik niet goed gepresenteerd heb, weet ik dat. En dan voel ik me slecht. Ik kijk 's avonds altijd nog naar mijn presentatie. Nu vind ik dat niet meer erg. In het begin vond ik het heel raar om mijn eigen stem te horen. Dan is het ook nog vreemd om jezelf te zien. Ik vond het altijd straf dat mensen mij zeiden dat ik er in het echt beter uitzie. Blijkbaar verdikt televisie echt wel. Ik vind het nodig om mezelf te bekijken, omdat ik daar veel uit kan leren. Pas sinds enkele weken word ik professioneel begeleid door Christel Lacroix, de stempedagoge die ook de VRT-ankers coacht. Voordien deed ik wat ik dacht te moeten doen. Op den duur kan je alles maar niets heel goed. Mijn papa zei me vroeger: je klemtonen liggen verkeerd! Nu leer ik adempauzes leggen. En klemtonen."

"Vergelijken met andere zenders is niet altijd een goed idee. Vele mensen beseffen niet met hoe weinig middelen regionale zenders het werk gedaan krijgen. TV OOST heeft geen budget voor een kleurenconsulent of styliste. Eens in de zes weken moet ik om een nieuwe lading kleren naar een winkel in Denderleeuw. Alleen is dat nog geen voldoende reden voor die verplaatsing, en dus moet ik dan ook nog een onderwerp vinden in Denderleeuw of omstreken. En dan in die winkel: kijken wat er is, pashok in, pashok uit. Past het en staat het me? Volgende combinatie! Gelukkig komt aan dat stunts een einde en brengt een koerier binnenkort de kledij die we op het scherm dragen. We kunnen wel naar een kapper die aan de zender verbonden is. Alleen: als ik woensdag naar de kapper ga en ik ga die avond nog lopen, schiet van de brushing natuurlijk maar weinig over tegen mijn presentatie van het nieuws de volgende dag."

Damesdubbel

De Journalist

Carline Vandercruyssen portretteerde Helen Van Lysebetten 'Weinig vrouwen houden het in dit wereldje lang vol'

Na meer dan twintig jaar is Carline Vandercruyssen nog lang niet uitgekeken op haar job als muziekfotografe. "Integendeel. Ik doe mijn werk steeds liever."

"Op mijn achttiende begon ik met avondschool fotografie en reclametekenen: drie keer per week en op zaterdagvoormiddag, drie jaar lang. Ik werkte toen in een ziekenhuis. Mijn man was fotograaf. Elke ochtend stond ik om zes uur in de donkere kamer de filmpjes te ontwikkelen die hij 's nachts had geschoten op concerten. Dan vertrok ik naar het werk. Wanneer hij opstond waren de negatieven droog en kon hij afdrucken. Soms reed ik hem 's avonds naar een concert en deed ik zelf een ander optreden."

"Na het overlijden van Jan zette ik ons werk verder onder de naam *Goedefroit Music*. Ik ben muziekfotograaf in de breedste zin van het woord. Ik werk zowel voor *Joepie* als *Het Nieuwsblad* en fotografeer zowel beginnende snotneuzen als The Rolling Stones. Van concerten alleen kan je in ons land niet leven. Zonder opdrachtgever kom je niet op de lijst van een platen-

firma of concertorganisator. Het is een klein wereldje waarin ik bijna geen fotografes zie. Weinig vrouwen houden in dit wereldje lang vol."

(Foto Carline Vandercruyssen)

"Op concerten krijgen we meestal drie nummers tijd om te werken. Je moet altijd snel en supergeconcentreerd zijn. Een beeld van een *manneke* of *madammeke* aan een micro? Vermijden! Het moeilijkste van mijn vak is dat mensen altijd denken dat het glamour en glitter is. Ik ben professioneel met mijn vak bezig. Als ik 's winters om vijf uur een afspraak heb en het wordt zes uur, dan baal ik. Want dan is het donker. Soms klikt het met iemand. Soms niet. Als een artiest geen drie stappen ver wil gaan, begint het in mijn hersenpan te koken. Ooit moest ik Coolio fotograferen. Ik wou dat hij opstond van de tafel en tien meter verder liep naar een mooie achtergrond. Hij keek en schudde van: *I don't think so*. Hij las mijn gedachten en zei: *I know what you're thinking*. Ik antwoordde: *I think you're right*.

(lacht) Op slag veranderde hij en kon ik alles doen waar ik zin in had."

(Foto Carline Vandercruyssen)

BRUSSEL VERDIENT ZIJN WAAKHONDEN

Voor het eerst in ruim vijftig jaar Europa loopt in Brussel het aantal correspondenten terug. Hun beroepsorganisatie, de Association de la Presse Internationale (API), zint op actie. Want Europa verdient dat debat, én het verdient zijn waakhonden.

Frans Boogaard

*Brussel-correspondent Algemeen Dagblad
Bestuurslid Association de la Presse Internationale*

In de kast bij Pier Soldati, accreditatieverantwoordelijke bij de Europese Commissie, liggen de geel/rode badges nog hoog opgestapeld. Op 15 februari moest iedereen zijn of haar nieuwe perskaart voor 2010, met toegang tot alle Europese gebouwen, hebben opgehaald. Dit jaar voor het eerst blijven er een massa liggen. In Nederland gingen *Telegraaf* en *Volkscrant* van twee naar één, de laatste GPD'er doet waarschijnlijk deze zomer het licht uit. Maar de tendens is algemeen. "Zwitserland, Italië, Frankrijk – uit alle landen zie ik mensen vertrekken. Estland, Letland en Litouwen hebben samen nog drie à vier correspondenten, die alle media bedienen", aldus Soldati. Het goede nieuws is dat de Georgische tv een correspondent heeft aangesteld, en ook de Roemeense pers haar aanwezigheid licht heeft opgevoerd.

De Association de la Presse Internationale (API), formele belangenbehartiger van het Brusselse correspondentencorps, maakt zich grote zorgen. Steeds minder journalisten (stand van 2 februari 2010: 847 journalisten en 237 technici, vorig jaar: 1006 en 320 technici) controleren een steeds groter en belangrijker Europa. Nu dus nog geen negenhonderd op een Commissie met 38.000 ambtenaren, 15.000 lobbyisten, een 751 leden tellend Parlement dat op twee plaatsen vergadert en sinds 1 december (Lissabon!) massa's extra bevoegdheden heeft, een Ministerraad die in wisselende samenstelling ook op twee plaatsen vergadert en verder kriskras door Europa reist – en dan pakken de meeste correspondenten ook de NAVO en België, of soms de hele Benelux, nog even mee. Tegenover het dalende aantal correspondenten staat een steeds agressievere PR vanuit de instellingen, met web-tv, gratis foto's en eigen interviews. Commissievertegenwoordigingen in het buitenland geven hun eigen persconferenties. En anders dan vroeger zijn bijna alle briefings, persconferenties en publieke vergaderingen te volgen via internet. Natuurlijk profiteren ook de correspondenten daarvan – door Straatsburg vanuit Brussel te 'doen', bijvoorbeeld – maar het brengt sommige media ook op het idee dat Brussel dan net zo goed vanuit het buitenland te volgen is – wat natuurlijk voorbijgaat aan het belang van persoonlijke contacten, jarenlange kennis van het Europese labyrint en achtergrondinfo.

API zint nu op mogelijkheden om de toegevoegde waarde van de aanwezigheid in Brussel nog te vergroten en duidelijker te maken, eventueel zelfs door de niet-geaccrediteerde pers op achterstand te zetten: door een apart, rijker internetgebied met beperkte toegang, mailen in plaats van online zetten, of één of twee uur vertraging in de publicatie. "Transparantie is niet: iedereen alles op hetzelfde moment geven. Direct alles naar de burger communiceren is altijd een droom van totalitaire regimes geweest. Het is aan ons te bepalen wat

belangrijk is, niet aan de instellingen. Als journalisten aan die communicatie niet te pas komen, elimineer je de democratische rol van de pers", aldus API-voorzitter Lorenzo Consoli (APCOM), niet voor niks Italiaan, in de jongste bestuursvergadering.

We moeten het daarover nog hebben, want ik vind dat je als journalist geen seconde de verdenking op je mag laden te pleiten voor informatiebeperking, al erken ik grif dat openheid vaak schijnopenheid is. De dagelijkse *midday briefing* van de Commissie is er inhoudelijk niet op vooruitgegaan sinds ze ook daar weten dat de Permanente Vertegenwoordigingen van alle lidstaten meeluisteren. En bij de meeste Ministerraden

(Foto EPA / Belga)

kun je het publieke deel wel overslaan. De ministers vallen zelf bijna in slaap, en zeggen elkaar pas weer echt de waarheid als de deuren gesloten zijn.

Het idee van door API zelf te organiseren achtergrondbriefings is oké, al vraag ik me af hoeveel collega's daarop zitten te wachten. Tientallen denktanks doen dat al. Meer gesprekken, in kleine kring, met Commissarissen en de raadsvoorzitter lijken me wel prima. Of en in hoeverre Europa zelf wil meewerken om zijn status als diplomatieke subhoofdstad van de wereld te handhaven, moet blijken. Dringende verzoeken van API om ook met het oog op het groeiende aantal éénmansposten de plenaire EP-zittingen in Straatsburg, één week per maand, te vrijwaren van gelijktijdige Ministerraadszittingen in Brussel of Luxemburg, lopen al twee jaar vast op onwil van de Raad, bestaande uit regeringen die blijkbaar het Parlement alleen in verkiezingstijd belangrijk vinden.

API zelf is superdemocratisch, en dus kunnen leden en niet-leden, ook van buiten Brussel, hun zegje doen over de te voeren strategie: op 18 maart, vanaf 10 uur, Résidence Palace aan de Wetstraat 155 (metro Schuman). Europa verdient dat debat, én het verdient zijn waakhonden.

MENTOR GEZOCHT

Een estafettecolumn van **Cathérine Ongenae**
Coördinator van *Wax*, een weekendbijlage van *De Morgen*

Mentor: Someone whose hindsight can become your foresight (Anoniem)

Wat is dat toch met de jonge generatie journalisten? Dat komt net uit het ei en denkt dat het, omdat het een diploma journalistiek heeft, gods geschenk aan de wereld is.

Daar, het is er uit.

Vanwaar deze gefrustreerde uitlating? Omdat ik de voorbije jaren een paar keer geschrokken ben van het gedrag van jonge collega's. Zo was er die stagiair die op dag één van haar stage meedeelde dat ze om vijf uur naar huis wilde. Dat moet je vooral doen als je ervoor kiest ervaring op te doen op een krant. Wil je iets meepikken van het productieproces, dan kan het geen kwaad af en toe te blijven hangen om over de schouders mee te gluren als de laatste hand aan een pagina of katern wordt gelegd.

Het was duidelijk dat ze met een minimum aan inspanning een maximum aan resultaat wilde boeken. Op zich een slimme economische redenering, maar voor een prille twintiger vind ik dat vooral flauw. Motivatie is het begin van alles. Zeker in de journalistiek.

Ik herinner me een ander voorval, ook met een jong kuiken. Toen ik haar zei dat ze wat ondernemender mocht zijn en eens rondbellen als ze een persbericht moest verwerken, was het antwoord: "Het is toch geen wereldschokkend bericht, de lezer merkt dat verschil toch niet?" Ze probeerde haar gebrek aan dossierkennis

weg te moffelen onder het tapijt van de vlotte pen, en ze beschouwde dit als haar volste recht. Ze vond het waarschijnlijk dom van me, dat ik al bijlezend overuren klopte. Dat bleek toch uit haar minachtende mimiek.

En nu ga ik nog iets zeggen waarvan ik nooit van had gedacht dat het ooit over mijn lippen zou komen. Als iemand mij dertien jaar geleden, toen ik begon aan mijn journalistieke loopbaan, zo'n feedback had gegeven, ik was er een maand niet goed van geweest. Dat ben ik trouwens nog steeds niet als het voorvalt. Wat, jawel, nog wel eens gebeurt. En gelukkig maar. Slapeloze nachten en veel gewroet zijn dan het gevolg. Maar het brengt altijd iets op. Ik leer ervan, ik word beter.

Aan de jonge generatie die dit leest en 'stomme geit' denkt: dat ik überhaupt verschillen begin te zien tussen mijn generatie en die van jullie, voelt vreemd aan. Ik voelde me niet oud, tot ik sommige van jullie bezig zag. Ik weet dat niets zo vervelend is als een *grumpy old woman* die met het vinger-tje in de lucht staat te orenen hoeveel beter het vroeger was. Maar kijk, ik heb ervaring, en ik heb daarvoor betaald met

mijn jeugd(ige overmoed). Want ja, ook ik ben ooit van nul begonnen. Met een 'gewoon' universitair diploma, zonder duur klinkend postgraduaat.

Sommige beroepen kun je leren op school. Ik ben ervan overtuigd dat het beroep journalist daar niet bijhoort. Ik ben een voorstander van de lange weg. Liever de praktijk dan de theorie. Journalist word je door jarenlange inzet, enthousiasme en doorzettingsvermogen, ook wel bekend als bloed, zweet en tranen.

Nu helpt het als je onderweg mensen ontmoet die je de spreekwoordelijke schop onder je kont willen geven. Gesteld dat je daarvoor open staat, is er niets zo interessant als een goede mentor. Geen leraar die je bij het handje neemt, maar de harde hand van de strenge voetbalcoach die je opnieuw de modder instuurt als je te proper van het veld komt.

Mijn eerste mentor was een professor, een filosoof eigenlijk, wiens blik op de samenleving danig inspirerend was. Van

hem leerde ik me bewust te zijn van mijn eigen referentiekader, en dat je op zijn minst een poging moet doen om daar uit te stappen als je een verhaal wil doorgronden. Hij leerde me observeren zonder te oordelen. Die instelling heeft me altijd geholpen om mijn blik open te houden en om bij te leren, in plaats van de krijtlijnen van een verhaal al op voorhand uit te stippelen.

Eens met beide voeten in de job, heb ik van veel mensen geleerd. Een mentor kon ik hen niet altijd noemen, het mentorschap vereist name-

lijk een engagement van beide kanten. Het is een vorm van mondelinge overdracht van kennis, als mentor geef je veel prijs. Niet iedereen wil zijn of haar inzichten delen. Het zijn gouden eieren, en veel ervaren journalisten bewaken hun eieren als een broedende hoen. Gelukkig niet iedereen. Ik heb eieren gekregen van collega's, zowel op de eigen werkvloer als van de concurrerende redacties. En ik ben hen daar nog steeds erkentelijk om.

Als iets de kwaliteit van de journalistiek kan redden, dan is het wel het mentorschap. In plaats van te zeuren dat het vroeger allemaal beter was, zijn het de ervaren mensen die de sleutel in handen hebben om iets te doen aan de zogenaamde achteruitgang van De Degelijke Journalistiek. Zij zijn het, die dat jonge grut moeten wakker schudden. Die hen de nodige technieken kunnen aanreiken zodat de kwaliteit van de media op het wenselijke niveau blijft. Gemakkelijk is dat niet, misschien moet men daar maar eens cursussen voor organiseren. Kennis hoort nu eenmaal te stromen.

Ik geef deze estafettecolumn door aan Mie Van Der Auwera, hoofdredactrice van *Flair*.

(Foto Charlie De Keersmaecker)

Onder embargo

Aanrader! Theatergezelschap Sering geeft drie extra voorstellingen van zijn felgesmaakte productie *UitgePERSt*. Het stuk biedt een satirische en confronterende kijk op media en journalistiek. De regie is van Lisette Mertens.

De drie voorstellingen vinden plaats op vrijdag 5 en zaterdag 6 maart, telkens om 20 uur, en op zondag 7 maart om 15 uur. *Place to be: Sering*, Groeningeplein 2 in Borgerhout. Toegang kost 6 euro (3 euro voor wie jonger is dan 12 of ouder dan 65). Reserveren is aangewezen, ofwel via info@sering.be ofwel op telefoonnummer 03/272.0330.

Ook interessant: een **VVOJ**-café over hoe we als media het best omgaan met kritiek. Het debat wordt ingeleid door Flip Voets (Raad voor de Journalistiek), Caroline Pauwels (VUB) en Thom Meens (ombudsman van *De Volkskrant*).

Het praatcafé *Omgaan met kritiek* vindt plaats op maandag 1 maart om 19 uur in de KVS, Arduinkaai 9 in Brussel. De toegang is gratis en achteraf wordt een drankje geserveerd. Graag je aanwezigheid aanmelden op cafe@vvoj.nl.

139. Dat is het aantal collega's wereldwijd dat 2009 niet heeft overleefd, zo maakte de **Internationale Federatie van Journalisten (IFJ)** bekend. De IFJ publiceerde zopas haar jaarrapport 2009 onder de sprekende titel *End of a Deadly Decade*. Te consulteren op www.ifj.org.

Trieste recordhouders in de lijst van zwarte landen in 2009 zijn de Filipijnen (32 doden) en Mexico (met 13 vermoorde journalisten).

Ontluisterend. Dat was een ontmoeting van de **Europese Federatie van Journalisten (EFJ)** met vertegenwoordigers van Google om te praten over de auteursrechten van journalisten. De EFJ-delegatie, met onder meer ex-AVBB-voorzitter Philippe Leruth, wees er op dat heel wat journalistiek werk niet langer door Google kan gebruikt worden zonder degelijke vergoedingen ervoor. Dat geldt met name voor journalistieke auteursrechten die niet aan een uitgever zijn overgedragen.

Google vertolkte bij monde van directeur Simon Hampton de klassieke visie dat het bedrijf enkel maar een technisch platform biedt voor online content die ze van uitgever krijgt, en dat het bijgevoegde rekenschap verschuldigd zou zijn aan journalisten. Wordt vervolgd!

Service! Het *Justitierepertorium 2010* dat zopas van de pers rolde bij uitgeverij Politeia en waarvan in het vorige nummer van *De Journalist* een bespreking verscheen, kan door VVJ-leden worden aangekocht voor 29 euro in plaats van 47 euro. Zie voor info www.politeia.be. Voor meer info zich wenden tot uitgever Martin De Loose op martin.deloose@politeia.be.

Jean-Charles Verwaest, tot voor kort nog actief bij *Het Nieuwsblad*, heeft een stevig boek geschreven over en voor de Lange Wapper in Antwerpen. *Bang voor de brug*, zo heet het betoog, en Jean-Charles schreef het "om te vermijden dat de hardste roepers winnen".

Waar journalistiek al niet heen kan leiden. **Diane Waumans**, ooit nog VRT-reporter en sindsdien woordvoester van de VRT, is het nieuwe nethoofd van Radio 1. Diances stoel van woordvoester wordt ingenomen door **Brigitte Vermeersch**, eveneens gewezen VRT-journaliste en tot nu verantwoordelijk voor de digitale omschakeling van de nieuwsredacties.

De **Leuvense Persclub**, bonte verzameling van journalisten uit de Leuvense regio, heeft haar zevende Hugo De Keyserprijs uitgereikt aan *M van Museum Leuven*. *M* maakt alvast naam en faam met een indrukwekkende openingstentoonstelling rond Rogier van der Weyden.

Voor de eerste keer werd ook een Leuvense **woordvoerder van het jaar** gelauwerd. Dat werd commissaris Marc Vranckx van de Leuvense politie, voor "zijn vlotte bereikbaarheid, zijn gave om snel en correct te antwoorden en de uitstekende kwaliteit van zijn persberichten. Ook zijn analyses en cijfergegevens getuigen van een grote maatschappelijke relevantie."

Kies voor een job bij **Gazet van Antwerpen** om de juiste redenen.
Luister even naar je toekomstige collega...

GAZET VAN ANTWERPEN

Jij kan bij ons geschiedenis schrijven! Want Concentra is een sterk multimedialbedrijf dat zich onderscheidt door het verenigen van traditie, zin voor innovatie en vakmanschap. We zijn succesvol door ons in het hart van onze doelgroepen te plaatsen met klinkende namen in kranten, magazines, radio, tv, websites,.... Jij krijg als gedreven en klantgericht talent alle kansen om je te ontplooiën in de boeiende wereld van de media.

Voor onze redactie zijn we op zoek naar:

EINDREDACTEUR GAZET VAN ANTWERPEN

JE UITDAGING:

Je bent echt gebeten door de nieuwsmicrobe. Je kan het belangrijke nieuws onderscheiden van het bijkomstige en bent bereid om bij de selectie in de huid van de lezer te kruipen. Je zorgt ervoor dat het nieuws op een juiste manier in de krant komt. Een passende kop boven een artikel plaatsen en het redigeren van teksten, vind jij een echte uitdaging. Je legt de juiste accenten, kiest de juiste foto's, hakt en herschrijft waar het moet.

JE PROFIEL:

Je kan werken met deadlines en weet dat je bijna elke avond en regelmatig in het weekend aan de slag bent. Ervaring strekt zeker tot aanbeveling. Je werkt graag in een team, je bent stressbestendig en flexibel. Naast een flinke dosis creativiteit, beschik je over een vlotte pen en

een perfecte taalbeheersing. Multimedial denken is een must. Kennis van DTI en Indesign is een pluspunt.

ONS AANBOD:

Wij bieden je een boeiende, afwisselende en zelfstandige functie in een dynamisch mediabedrijf. Bij ons staan openheid, toekomstgerichtheid, dynamisme en ondernemerschap centraal. Wij voorzien een salaris op niveau aangevuld met extralegale voordelen en loopbaanperspectieven.

INTERESSE?

Stuur dan zo snel mogelijk je sollicitatiebrief met uitgebreid c.v. naar Concentra Media t.a.v. Ellen Empsten, Katwilgweg 2, 2050 Antwerpen.
E-mail: je.kandidatuur@concentra.be

"Omdat je hart bij De Gazet van Antwerpen ligt"

Britt - Journaliste

Zaterdag 27 februari 2010

ALGEMENE LEDENVERGADERINGEN VVJ - AVBB

VLAAMSE
VERENIGING VAN
JOURNALISTEN

Aanvang: 10u30

Plaats: Residence Palace, Wetstraat 155 - Brussel

Alle VVJ/AVBB-leden worden van harte uitgenodigd op de jaarlijkse algemene ledenvergaderingen van hun beroepsunie, die plaatsvinden op zaterdag 27 februari in het Internationaal Pers Centrum, Residence Palace in Brussel.

Programma:

- Om 10u30 begint de ledenvergadering van de VVJ
- Vlak daarna vindt de algemene ledenvergadering van de federale AVBB plaats
- We eindigen naar goede gewoonte met een buffet
- Speciale gast dit jaar is Bert Kruismans, bekende conférencier, die ons op de middag met zijn eigenzinnige kijk op ons métier zal confronteren.

De algemene vergaderingen van VVJ en AVBB zijn het jaarlijkse moment waarop uw beroepsunie met haar leden haar activiteiten en financiële situatie overloopt.

Voor alle leden is het tevens een uitgelezen moment om in dialoog te gaan met het bestuur en het secretariaat.

Hoe ver staan we met mediacrisis? Hoe zit dat nu met de vergoedingen in de vorm van auteursrechten? Wat te doen tegen de stijgende druk van justitie op ons werk? En moeten we al dan niet een tandje bijsteken op het deontologische vlak?

Kom over dat alles mee discussiëren op 27 februari, en zorg er op die manier voor dat uw beroepsvereniging op de goede weg blijft.

Met speciale gast: Bert Kruismans

De VVJ-Raad van Bestuur: Marc Van de Looverbosch (voorzitter), Hubert Van Humbeeck (ondervoorzitter), Frans Wauters (secretaris-penningmeester), Luc Standaert (vert. dagbladjournalisten), Danny Vileyn (vert. magazinejournalisten), Linda Dewin (vert. openbare omroep), William Laenen (vert. openbare omroep), Herwin Heyman (vert. regionale omroepen), Farid El Mabrouk (vert. agentschappen), Marc Van Impe (vert. zelfstandige journalisten), Denise Van Den Broeck (vert. zelfstandige journalisten), Bert Van den Broucke (vert. fotojournalisten), Walter Vanderstukken (vert. filmjournalisten), Luc Vanheerentals (vert. afdeling Brussel-Brabant), Marc Goossens (vert. afdeling Oost- en West-Vlaanderen).

Het VVJ-secretariaat: Pol Deltour (nationaal secretaris), Lisbeth Moons en Marleen Sluydts (administratief secretariaat), Ivan Declercq (adviseur).